

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară 1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.5 „Programe doctorale și postdoctorale în sprijinul cercetării”

Titlul proiectului: „Științele socio-umaniste în contextul evoluției globalizate – dezvoltarea și implementarea programului de studii și cercetare postdoctorale”

Contract: POSDRU 89/1.5/S/61104

Beneficiar: Academia Română

Partener 2

**Academia Română, Filiala Iași
Institutul de Istorie A.D. Xenopol,
Iași**

Temă

Discurs literar-artistic și construcție identitară în secolele XVI-XX

Tema școlii postdoctorale organizate de Institutul de Istorie A.D. Xenopol are în atenție ideea de *identitate*, urmărindui atât istoricitatea cât și modalitățile prin care oamenii au exprimat-o de-a lungul timpului. Ne propunem să arătăm că literatura și arta ofereau elemente care, în funcție de contextul social și politic, participau la discursurile identitare ale secolelor XVII-XX. Sunt privilegiate acele cercetări care văd documentul sau imaginea nu doar ca un simplu *text*, ci ca *discurs*, ca formă de intersubiectivitate, de comunicare între un emițător și un receptor. Proiectul are următoarea ipoteză de lucru: nici spectatorii obișnuiți și nici oamenii politici nu au acceptat prea ușor postura de consumatori docili, impunându-se deseori drept *co-autori* ai unei opere literare sau artistice. De aceea, produsele culturale s-au dovedit, nu rareori, rezultatul unor negocieri între gusturile momentului și viziunea artistului/scriitorului, între criteriile estetice și acelea ideologice, între inovațiile intelectuale și exigențele cenzurii. Sunt avute în vedere cazurile când ficțiunea literar-artistică a menținut în dezbaterile publice o serie de adevăruri istorice, dar și momentele când certitudinile academice au creat, în plan social, felurite solidarități, mitologii, alterități. Proiectul școlii postdoctorale se circumscrie acelor preocupări legate de *uzajele trecutului*, mai precis de acele situațiile în care literatura/arta este chemată să sprijine un proiect de legitimare comunitară, politică, teritorială.

Cercetarea interdisciplinară este obligatorie. Iar maniera în care aria noastră de interes ne opune cumva rezistență, rămând prea multă vreme opacă, ne determină să apelăm la niște categorii-instrument, cu ajutorul cărora să facem față necunoscutelor. Investigarea noțiunii de *identitate* nu poate aduce noutăți dacă nu privim acest concept din mai multe unghiuri de vedere, potrivit sugestiilor metodologice cuprinse în așa-numita *histoire croisée*. Trebuie să luăm în calcul realități și fenomene istorice aparent străine unele de altele, recontextualizarea lor putând să submineze multe clișee istoriografice. Se impune, deopotrivă,

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

corelarea novatoare a unor cuvinte-cheie, susceptibile să scoată la lumină domenii de interes slab delimitate până acum. Ele se vor explica mutual, fiecare fiind clarificat nu prin propria-i definiție, ci prin corelarea, poate neașteptată, cu un alt concept. Astfel, putem lua în calcul: limbajul care vehiculează, prin figuri de stil, experiențe și reprezentări de durată lungă; viața cotidiană care construiește obișnuințe, autodefiniri și stereotipuri; geografiile simbolice care nasc diferite percepții, legitimează anumite cartografii și stimulează revendicări teritoriale; statuile și comemorările prin care colectivitățile decid să se identifice cu un eveniment sau personaj istoric; reprezentațiile teatrale care transformă în trecuturi exemplare o antichitate sau un ev mediu anume. Se adaugă, în mod decisiv, câteva subcategorii ale temporalității: vechimea, continuitatea, precedența, autenticitatea. Ele ne dau indicii nu numai despre perpetua geneză a identităților, ci și despre valorile care o susțin într-o etapă istorică sau alta.

Literary and Artistic Discourse and Identity Construction in 16th-20th Centuries

The theme of the postdoctoral school organized by the *A.D. Xenopol* Institute of History deals with the idea of *identity*, following both its historicity and the ways in which people expressed it over time. We aim at showing that literature and art offered elements that, according to the social and political context, participated in the identity discourses of the 17th - 20th centuries. The privileged researches are those which regard the document or the image not as a mere *text*, but as a discourse, as a form of intersubjectivity, of communication between a transmitter and a receiver. The project starts from the following working hypothesis: neither the common spectators nor the political men accepted easily the position of docile consumers, often imposing themselves as *co-authors* of a literary or artistic work. That is why the cultural products proved to be, rather often, the result of negotiations between the tastes of the time and the artist's/writer's standpoint, between the esthetical and the ideological criteria, between the intellectual innovations and the exigencies of censorship. We also have in view the cases when the literary-artistic fiction kept under public debate a series of historical truths, as well as the moments when the academic certitudes created, at the social level, different solidarities, mythologies, stands of otherness. The project of the postdoctoral school is circumscribed to those preoccupations related to the *uses of the past*, more precisely to those situations in which literature/art is called to support a project of community, political, territorial legitimacy.

The interdisciplinary research is mandatory. And the manner in which our field of interest somehow keeps on resisting us, staying, for too long, an opaque one, makes us resort to some instrument-categories with the help of which we might cope with the unknown. The investigation of the notion of *identity* cannot bring new data unless we regard the concept from several different standpoints, according to the methodological suggestions included in the so-called *histoire croisée*. We must take into consideration the historical realities and phenomena, apparently unrelated, their recontextualization being able to undermine many historiographic clichés. The innovative correlation of some key-words, likely to bring out to light weakly represented fields of interest is also obvious. They will explain themselves mutually, each being clarified not by its own definition, but through the correlation, maybe an unexpected one, with a different concept. Thus, we could take into consideration: language, which conveys, through figures of speech, long run experiences and representations; daily life, which constructs customs, self-definitions and stereotypes; symbolic geographies, which bring to life different perceptions, legitimate certain cartographies and stimulate territorial claims; statues and commemorations, through which the collectivities decide to identify themselves with a historical event or character; theatre representations, which transform a certain antiquity or middle age into exemplary pasts. To these are decisively added some subcategories of temporality:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI ȘI
PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

antiquity, continuity, precedence, authenticity. They give us clues not only about the perpetual genesis of identities, but also about the values that support it in one or another historical phase.